

Sygn. akt II CSK 306/15

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z powództwa B. w D.
przeciwko J. J., S. J., R. J. i B. J.
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 grudnia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanych S. J.,
R. J. i B. J.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 4 grudnia 2014 r., sygn. akt I ACa 576/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Pełnomocnik pozwanych B. J., S. J. oraz R. J. w skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 4 grudnia 2014 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2, 3 oraz 4 k.p.c.

Na wstępie należy zaznaczyć, że przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, różni się od przesłanki, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Problem prawny nie może być jednocześnie przedmiot rozbieżnej wykładni w orzecznictwie bądź wypowiedziach doktryny oraz istotnym zagadnieniem prawnym, które z założenia jest problemem charakteryzującym się "nowością" (por. przykładowo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2014 r., III SK 2/14, nie publ.). Z treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika, że autor skargi obie przesłanki potraktował zamiennie.

Przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć problem o charakterze prawnym powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne

trudności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r. IV CSK 53/2013, nie publ.). Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżność w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 nie publ.).

Zagadnienia sformułowane przez pełnomocnika pozwanych nie spełniają powyższych wymagań zarówno w odniesieniu do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 jak i pkt 2 k.p.c. Problem stosowania art. 527 k.c. był wielokrotnie omawiany zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i w doktrynie prawa. Nie wywołuje wątpliwości stanowisko, że dłużnik jest niewypłacalny lub niewypłacalny w wyższym stopniu w rozumieniu tego przepisu wtedy, gdy stan jego majątku uniemożliwia wierzycielowi całkowicie lub częściowe zaspokojenie w drodze egzekucji przysługującej mu względem dłużnika wierzytelności.

Uzasadniając występowanie przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 autor skargi kasacyjnej sformułował także pytanie: „czy można uznać działanie dłużników ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela w rozumieniu art. 527 § 1 k.c., w sytuacji gdy wierzyciel zabezpieczony jest rzeczowo w postaci hipoteki łącznej na majątku dłużników o wartości prawie trzykrotnie większej niż wierzytelność, a udzielone zabezpieczenie powstało w momencie powstawania wierzytelności i miało zabezpieczać całą wierzytelność, a nieodpłatna czynność prawna skarżona skargą pauliańską dotyczy nieruchomości o wartości mniej niż 10% wartości nieruchomości przedstawionej do zabezpieczenia rzeczowego?”. Tak ujęte zagadnienie jest oderwane od istotnych ustaleń dokonanych przez sądy orzekające. Sądy te szczegółowo zbadały wpływ umów objętych skargą pauliańską na brak skuteczności prowadzonej przez wierzyciela egzekucji z nieruchomości pozostających w majątku dłużnika.

Sądy obu instancji dokonały oceny w zakresie możliwości zastosowania art. 527 k.c. w sytuacji, gdy wierzyciel uzyskał zabezpieczenie hipoteczne. Wywód pełnomocnika pozwanych nie przedstawia w tym zakresie argumentów pozwalających na przyjęcie, że rozstrzygnięcie tej kwestii stanowi istotne zagadnienie prawne lub jest źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych.

W ocenie pełnomocnika pozwanych skarga jest nadto oczywiście uzasadniona. Autor skargi kasacyjnej, powołując się na tę przesłankę wskazał na naruszenie tych samych przepisów prawa, które w jego ocenie wywołują rozbieżności w orzecznictwie i na tle których sformułował istotne zagadnienie prawne. Powoływanie się na oczywistą zasadność skargi i konieczność dokonania wykładni przepisów prawa wzajemnie się wykluczają. Niezależnie od tego należy zauważyć, że wywód pełnomocnika pozwanych nie zawiera również argumentów, które mogłyby świadczyć, że zaskarżone orzeczenie jest sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami oraz z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć.

Pełnomocnik pozwanych wskazał nadto na nieważność postępowania, jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W jego ocenie nieważność postępowania wynikała z pozbawienia pozwanych prawa do obrony, ponieważ „Sąd II instancji nie odroczył rozprawy, mimo złożonego wniosku przez pełnomocnika, który nie mógł uczestniczyć w rozprawie, ze względu na kolizję inną rozprawą”. Autor skargi kasacyjnej wskazał nadto, że informację o nieodroczeniu rozprawy otrzymał na 9 dni przed terminem rozprawy apelacyjnej, a więc, że „do rozprawy apelacyjnej pozostało wyłącznie 6 dni roboczych”.

Odnosząc się do zarzutu nieważności postępowania w pierwszej kolejności należało zauważyć, że w przywołanym w skardze kasacyjnej wyroku z dnia 16 stycznia 2014 r. I UK 285/13 (nie publ.), Sąd Najwyższy wyraźnie podkreślił, że: „Kolizja terminów rozpraw nie jest uznawana w orzecznictwie Sądu Najwyższego ani za nadzwyczajne wydarzenie, ani za inną znaną sądowi przeszkodę, której nie można przewyciężyć. Obowiązkiem pełnomocnika strony jest bowiem odpowiednie zorganizowanie wykonywanej pomocy prawnej i dostosowywanie się do terminów posiedzeń wyznaczanych przez sądy”.

W sprawie nie wystąpiła sytuacja wyjątkowa w postaci bardzo krótkiego terminu na przygotowanie się do rozprawy. Termin taki należy liczyć od daty powiadomienia o rozprawie, nie zaś od dnia powiadomienia o nieuwzględnieniu wniosku o jej odroczenie.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).